

СХВАЛЕНО:

рішенням педагогічної ради
КЗО „Навчально-реабілітаційний центр
„Горлиця” ДОР”
від «28» серпня 2025 р. протокол № 1

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Директорка КЗО „Навчально-
реабілітаційний центр „Горлиця” ДОР”
 Світлана ЛЕБІДЬ
(наказ № 28 від «29» серпня 2025 р.)

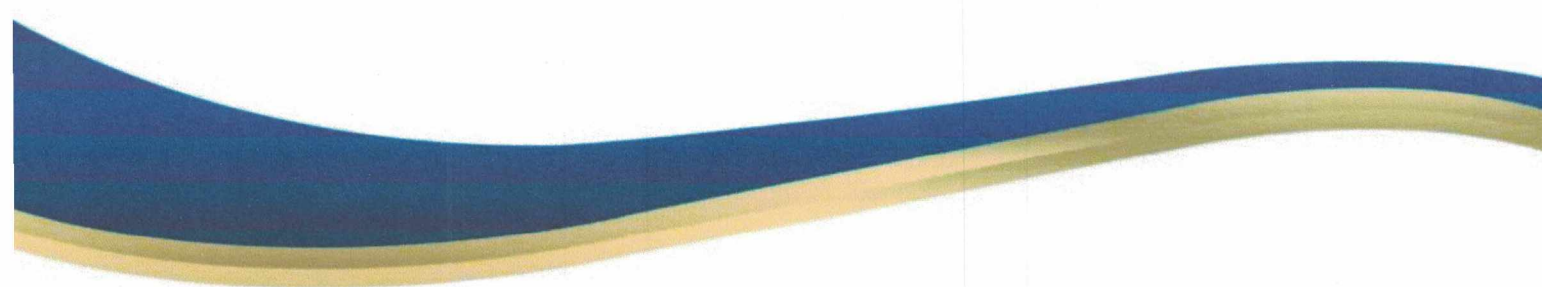
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Комунального закладу освіти

„Навчально-реабілітаційний центр „Горлиця”

Дніпропетровської обласної ради”

на 2025-2026 навчальний рік

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ I Загальні відомості	4
1.1. Призначення Закладу та засіб її реалізації	4
1.2. Структура 2025 – 2026 навчального року	12
1.3. Особливості організації освітнього процесу	13
1.4. Опис «моделі» випускника Закладу	16
1.5. Цілі та задачі освітньої діяльності Закладу	18
1.6. Нормативні документи, на виконання яких спрямована робота Закладу	19
Розділ II Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за освітньою програмою	21
Розділ III Освітня програма та її обґрунтування	21
3.1. Дошкільне відділення	21
3.2. I ступінь навчання (початкова освіта НУШ)	24
3.3. II ступінь навчання (базова середня освіта)	33
3.3.1. Нова українська школа (5-8 класи)	33
3.3.2. Базова середня освіта (9-10 класи)	40
Розділ IV Організація індивідуального навчання	45
Розділ V Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти	46
Розділ VI Особливості організації освітнього процесу та застосовуваних у ньому педагогічних технологій	47
Розділ VII Показники реалізації освітньої програми	49
Розділ VIII Програмно-методичне забезпечення освітньої програми	49
Розділ IX Додатки (навчальні плани)	51

ВСТУП

Забезпечення освітньої діяльності КЗО «Навчально-реабілітаційний центр «Горлиця» ДОР» (далі – Заклад) у 2025-2026 навчальному році буде здійснюватися на основі принципів: якість, доступність, індивідуальність, академічна доброчесність, партнерство, успішність в рамках Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», Положення про навчально-реабілітаційний центр, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 221, нормативно-правового забезпечення Нової української школи, інших актів, що регулюють забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти.

Освітня програма на 2025-2026 н. р. є невід’ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу освіти та враховує основні напрямки Стратегії розвитку Закладу на 2025–2030 роки.

Основою для розроблення освітньої програми закладу є стандарти освіти відповідного рівня

Головними завданнями Закладу є:

- 1) здобуття дітьми з інтелектуальними порушеннями (далі - ІП), дошкільної, початкової та базової середньої освіти з урахуванням особливостей їх психофізичного розвитку та відповідно до освітньої програми центру в умовах воєнного стану;
- 2) забезпечення системного кваліфікованого психолого-педагогічного супроводу дітей із складними порушеннями розвитку з урахуванням стану їх здоров’я, особливостей психофізичного розвитку;
- 3) соціалізація та інтеграція дітей із складними порушеннями розвитку в суспільство;
- 4) проведення корекційно-розвиткової роботи;
- 5) надання реабілітаційних послуг згідно з індивідуальною програмою реабілітації дитини з інвалідністю;
- 6) надання консультацій батькам або іншим законним представникам, які виховують дітей із складними порушеннями, з метою обов’язкового залучення їх до освітнього процесу.

Освітня програма спрямована на формування загальної культури особистості учнів закладу освіти; їх адаптації до життя в суспільстві; створення основи для усвідомленого вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм; виховання громадянськості, патріотизму, любові до Батьківщини, працьовитості, культури, поваги до прав і свобод людини, бережливого ставлення до екології та довкілля.

Освітня програма є чинною, починаючи від дати затвердження.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

1.1. Призначення Закладу та засоби його реалізації

Організація освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами в Закладі ґрунтується на загальнолюдських цінностях, керуючись Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків», іншими нормативно-правовими актами державного рівня, наказами МОН, рішеннями органів місцевого самоврядування, а також власним Статутом і Положенням про навчально-реабілітаційний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №221 (зі змінами) та інших актів, що регулюють забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. Зарахування учнів до Закладу, переведення до іншого закладу освіти та відрахування здійснюється відповідно до Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти, затвердженого наказом МОН від 1 серпня 2018 р. №83.

Ідея компетентнісного підходу до сучасної освіти є наскрізною і визначальною на сьогоднішній день. Надання пріоритетів формуванню у дітей з ІІІ готовності здобувати знання самостійно протягом усього життя поставило нагальну потребу у виробленні власної концепції стратегічного напрямку у роботі колективу закладу, допомагає поєднати цілі та очікуваний результат, усвідомити їх усім учасникам освітнього процесу.

Мета діяльності Закладу в 2025/2026 навчальному році

Забезпечення якісної спеціальної освіти для дітей з інтелектуальними та складними порушеннями розвитку шляхом створення адаптивного освітньо-реабілітаційного середовища, яке відповідає індивідуальним можливостям, потребам і темпу розвитку кожного учня.

Основна мета на 2025/2026 навчальний рік — реалізація І етапу стратегічної теми розвитку Закладу на 2025–2030 роки: **«Рівний доступ до якісної освіти: комплексний підхід до розвитку потенціалу кожної особистості через реабілітацію, адаптацію та інтеграцію в соціум»**, а саме — впровадження концепції **«Адаптивне освітнє середовище: індивідуальна траєкторія розвитку дитини»**.

Основні напрями реалізації:

- впровадження індивідуальних програм розвитку (ІПР) як інструменту персоналізованого освітнього маршруту;
- забезпечення диференційованого, корекційно-розвиткового та ресурсно орієнтованого навчання відповідно до висновків ІРЦ, рекомендацій психолого-педагогічного консилиуму та медичних показань;

- створення умов для розвитку життєвих компетентностей, емоційно-вольової сфери, комунікативних навичок і підготовки до максимально можливої соціальної адаптації;
- модернізація матеріально-технічної бази закладу, оснащення навчальних приміщень спеціальними педагогічними, корекційними та реабілітаційними засобами;
- підвищення професійної майстерності педагогів, удосконалення їх компетентностей у сфері спеціальної освіти в межах методичної теми року.

Мета року — створення цілісного освітньо-реабілітаційного простору, у якому кожна дитина з інтелектуальними та складними порушеннями розвитку отримає умови для навчання, розвитку та підготовки до самостійного життя відповідно до власного потенціалу.

Призначення Закладу

Призначення Закладу полягає у:

- забезпеченні реалізації права на освіту дітей з інтелектуальними порушеннями, у тому числі зі складними порушеннями розвитку;
- інтеграції здобувачів освіти у суспільство через здійснення комплексних корекційно-реабілітаційних заходів, спрямованих на відновлення здоров'я та корекцію порушень розвитку;
- наданні системного кваліфікованого психолого-педагогічного супроводу;
- створенні умов для набуття компетентностей, необхідних для подальшої самореалізації в особистому й професійному житті.

Засоби реалізації призначення Закладу

Основний засіб — засвоєння здобувачами освіти обов'язкового мінімуму змісту навчальних програм і розвиток передбачених ними компетентностей з урахуванням індивідуальних можливостей кожної дитини.

Для учнів із IV–V рівнями підтримки особливий акцент робиться на:

- формуванні базових життєвих і соціально-побутових умінь;
- розвитку комунікативних навичок, у тому числі за допомогою альтернативних засобів спілкування;
- розвитку сенсорної та емоційно-вольової сфери;
- оволодінні доступними практичними діями, що забезпечують максимально можливу автономність та інтеграцію в суспільство.

Додаткові засоби:

- сприяння загальнокультурному розвитку особистості, формуванню гуманістичного світогляду;

- надання здобувачам освіти можливості випробувати себе у різних видах діяльності (професійно-трудовій, вокально-естрадній, хореографічній, театральній, волонтерській тощо);
- забезпечення можливості вибору профілю навчання;
- реалізація оригінальної організації освітньої діяльності, що передбачає продуктивну інтеграцію освітнього та виховного процесів.

Організація освітнього процесу в Закладі

Організація здобуття освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями та складними порушеннями розвитку здійснюється у формах, визначених законодавством України, наказами МОН України та статутом Закладу:

- інституційна (денна);
- індивідуальна (педагогічний патронаж).

До складу Центру входять:

- дошкільний підрозділ;
- пансіон (у разі відкриття);
- реабілітаційне відділення.

Відповідно до чинного законодавства Центр забезпечує здобуття повної загальної середньої освіти на одному або декількох рівнях із загальним строком навчання 10 років:

- початкова освіта — 1–4 класи;
- базова середня освіта — 5–10 класи.

Призначення кожного ступеня навчання визначається Положенням про навчально-реабілітаційний центр, Типовим положенням про заклад загальної середньої освіти та конкретизується у відповідних Типових освітніх програмах.

Під час надзвичайних ситуацій природного чи техногенного походження, карантину, воєнного стану та інших обставин, що унеможливають відвідування закладу, освітній процес організовується із застосуванням технологій дистанційного навчання. Це здійснюється відповідно до *Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти*, затвердженого наказом МОН України від 08.09.2020 № 1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання».

Провідною лінією організації виховної діяльності є співпраця із закладами позашкільної освіти та громадськими організаціями. Завдяки цьому здобувачі освіти мають можливість брати участь у гуртках, спортивних секціях, конкурсах, фестивалях, обласних змаганнях та здобувати вагомі перемоги.

Колегіальним органом управління в Закладі є педагогічна рада. Вищим органом управління є рада Закладу, до складу якої входять педагоги, батьки, які обираються на загальній конференції. У закладі створені та функціонують:

психолого-педагогічний консилиум; соціально-психологічна служба; методичні об'єднання вчителів; методичне об'єднання вчителів-асистентів; творчі лабораторії та робочі групи.

Ефективне управління якістю освітньої діяльності в Центрі забезпечується шляхом упровадження сучасних інформаційно-цифрових систем, зокрема АІКОМ 2.0, ІСУО, програм «КУРС: Школа» та «КУРС: Дошкілля», що дає можливість оптимізувати документообіг, моніторинг і контроль освітнього процесу.

У Закладі створено умови для досягнення здобувачами освіти якісних результатів навчання, що забезпечує відповідність рівня їх загальної середньої освіти Державним стандартам спеціальної освіти. Освітня діяльність спрямована на розвиток інтелектуальних, соціальних та життєвих компетентностей учнів з урахуванням їхніх індивідуальних можливостей та потреб.

У 2025–2026 навчальному році в закладі організовано освітній процес для дітей з інтелектуальними порушеннями у:

- дошкільному відділенні;
- 18 класах початкової, базової та старшої школи.

Функціонує 1 дошкільна група та 18 класів, з них:

- початкова школа — 5 класів (4 класи — F.71, 1 клас — F.70);
- середня та старша школа — 13 класів (7 класів — F.71, 6 класів — F.70).

Загалом навчанням охоплено 134 здобувачі освіти.

Мережа класів на 2025-2026 навчальний рік:

№ п/п	Клас/група	Кількість учнів	Хлопці	Дівчата
1.	Дошкільна група	5	4	1
	Всього:	5	4	1
1.	1 клас	7	5	2
2.	2 клас	6	4	2
3.	3 клас	5	4	1
4.	4-А клас (клас-комплект)	6	4	2
5.	4-Б клас	5	5	0
	Всього: 1-4	29	22	7
6.	5-А клас	12	8	4
7.	5-Б клас	7	4	3
8.	6-А клас	12	7	5
9.	6-Б клас	8	4	4
10.	6-В клас	7	6	1
11.	7-А клас	5	5	0
12.	7-Б клас	7	6	1
13.	8-А клас	6	3	3

14.	8-Б клас	7	5	2
15	9-А клас	6	5	1
16.	9-Б клас	8	7	1
	Всього: 5-9	85	60	25
17.	10-А клас	8	5	3
18.	10-Б клас	7	6	1
	Всього: 10	15	11	4
	Всього 1-10 класи	129	93	36
	Всього 1-10 та дошкільна група	134	97	37

Основними засобами досягнення мети, виконання завдань та реалізації призначення Закладу є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм з урахуванням їхніх освітніх потреб і можливостей.

Усі здобувачі освіти, незалежно від рівня підтримки, залучаються до формування ключових компетентностей, визначених Законом України «Про освіту» та Державним стандартом, однак їхній зміст і рівень реалізації адаптується до індивідуальних освітніх траєкторій.

- Вільне володіння державною мовою, здатність до спілкування
 - *III рівень підтримки:* формування мовленнєвої компетентності, розвиток умінь будувати усні та письмові висловлювання.
 - *IV рівень підтримки:* розвиток елементарних навичок мовленнєвого спілкування, використання альтернативних засобів комунікації (жести, картки, піктограми).
 - *V рівень підтримки:* реакція на звернене мовлення, розпізнавання знайомих слів і жестів, формування передумов для комунікації.
- Математична компетентність
 - *III рівень:* виконання арифметичних дій у межах програми, розвиток умінь застосовувати математику в побутових ситуаціях.
 - *IV рівень:* ознайомлення з числами, геометричними формами, елементарними вимірюваннями (час, гроші, кількість).
 - *V рівень:* формування уявлень «багато–мало», «один–кілька», розпізнавання простих форм і величин.
- Природничо-наукова та екологічна компетентності
 - *III рівень:* здобуття знань про природу, довкілля, техніку на доступному рівні.
 - *IV рівень:* формування практичних навичок догляду за рослинами, тваринами, ознайомлення з явищами природи.

- *V рівень*: розвиток сенсорного досвіду через дотик, звук, колір, спостереження за природними явищами.
- Соціальні та громадянські компетентності
 - *III рівень*: усвідомлення своїх прав і обов'язків, формування навичок співпраці, адаптація до соціуму.
 - *IV рівень*: засвоєння правил поведінки у суспільстві, формування елементарних норм етикету.
 - *V рівень*: формування базових навичок соціальної взаємодії (відповідь на звернення, привітання, елементарні дії за інструкцією).
- Життєві компетентності (самообслуговування, побутова діяльність)
 - *III рівень*: оволодіння елементарними побутовими вміннями (готування, прибирання, користування транспортом тощо).
 - *IV рівень*: розвиток навичок самообслуговування (одягання, харчування, гігієна).
 - *V рівень*: виконання найпростіших дій з допомогою дорослого (тримання ложки, миття рук, використання предметів першої необхідності).
- Інформаційно-комунікаційна компетентність
 - *III рівень*: ознайомлення з основами роботи з цифровими пристроями.
 - *IV рівень*: використання гаджетів у навчально-розвитковій діяльності (планшет, інтерактивні програми).
 - *V рівень*: сенсорний контакт із гаджетами як стимулятор пізнавальної активності.
- Підприємливість і фінансова грамотність
 - *III рівень*: ознайомлення з елементарними поняттями «гроші», «покупка», «економія».
 - *IV рівень*: формування практичних навичок використання грошей у простих ситуаціях.
 - *V рівень*: розпізнавання візуальних образів грошей, навчання елементарному вибору («це можна купити – це не можна»).

Незалежно від рівня підтримки, у центрі уваги — розвиток таких наскрізних умінь:

- читання з розумінням (на доступному рівні);
- вміння висловлювати власну думку (усно, письмово, за допомогою альтернативних засобів);
- критичне та системне мислення (в межах індивідуальних можливостей);

- ініціативність і творчість;
- конструктивне керування емоціями;
- уміння співпрацювати з іншими людьми.

Навчальні плани Закладу включають:

- інваріантну складову — визначену на державному рівні;
- варіативну складову — години, відведені на факультативи, курси за вибором, які забезпечують розширення освітніх можливостей, враховують потреби та можливості учнів із різними рівнями підтримки, а також кадрове й матеріально-технічне забезпечення.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20 лютого 2002 року № 128 (у редакції наказу МОН від 03.06.2025 № 808, зі змінами від 23.06.2025 № 899), «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України "Про повну загальну середню освіту".

Навчальні плани зорієнтовані на роботу школи I-II ступенів за 5денним навчальним тижнем з українською мовою навчання.

Враховуючи інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у 2025-2026 навчальному році викладання навчальних предметів буде здійснюватися за такими навчальними програмами:

1 – 2 класи	Типова освітня програма для 1-2 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку (розроблену під керівництвом Чеботарьової О. В.) відповідно до наказу МОН України від 19.09.2022 року № 836.
3 – 4 класи	Типова освітня програма для 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку (розроблену під керівництвом

	Чеботарьової О. В.) відповідно до наказу МОН України від 19.09.2022 року № 836.
5-А, 6-А, 7-А, 8-А класи	Типова освітня програма для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами (додаток № 14 до наказу МОН України від 07.12.2021 року № 1317).
5-Б, 6-Б, 6-В, 7-Б, 8-Б класи	Типова освітня програма для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами (додаток № 16 до наказу МОН України від 07.12.2021 року № 1317).
9-А, 10-А класи	Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами (додаток № 18 наказу МОН України від 12.06.2018 року № 627).
9-Б, 10-Б класи	Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами (додаток №19,1 до наказу МОН від 10.06.2019 року № 808).

Освітній процес у Закладі організовано відповідно до чинного законодавства та Типових навчальних планів спеціальних закладів загальної середньої освіти, що передбачають два ступені навчання:

- I ступінь – початкова освіта тривалістю чотири роки,
- II ступінь – базова середня освіта тривалістю шість років.

Реалізація навчальних планів забезпечує логічну послідовність у вивченні предметів, визначену навчальними програмами, та дотримання рекомендованих форм організації освітнього процесу. Основними видами уроків у закладі є уроки формування й розвитку компетентностей, уроки перевірки та оцінювання навчальних досягнень, уроки корекції, а також комбіновані уроки.

Поряд із традиційними використовуються й новітні форми організації освітнього процесу: екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-вистави, квести, інтерактивні уроки у форматі дискусійних груп або з елементами навчання одних учнів іншими, інтегровані та проблемні заняття, відеоуроки, ділові ігри. В освітній процес активно впроваджуються сучасні інноваційні технології, а також методики та системи корекційного навчання, які відповідають особливим освітнім потребам здобувачів освіти.

Забезпечення освітньої діяльності відбувається за допомогою підручників та навчальних посібників, схвалених Міністерством освіти і

науки України, адаптованих навчальних програм для дітей з інтелектуальними порушеннями, а також рекомендацій територіальних інклюзивно-ресурсних центрів. Значна увага приділяється адаптації та модифікації типових програм для врахування індивідуальних можливостей і потреб учнів.

У Закладі розпочато та успішно реалізується впровадження сучасних технологій навчання, серед яких проєктні, інформаційно-комунікаційні, інтерактивні та інші освітні тренди. Зміст навчання втілюється не лише в урочний час, а й через наскрізні змістові лінії, позакласну діяльність, роботу гуртків та творчих майстерень.

Особлива увага приділяється створенню безпечних і комфортних умов для навчання дітей з інтелектуальними порушеннями незалежно від їхнього віку, стану здоров'я, місця проживання чи інших обставин, у тому числі й тих, які не можуть відвідувати заклад особисто.

Заклад несе відповідальність перед собою, суспільством і державою за організацію безпечного освітнього середовища, дотримання державних стандартів освіти та забезпечення належної фінансової дисципліни.

1.2. Структура та організація 2025 – 2026 навчального року

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», навчальний рік триває не менше ніж 175 навчальних днів, розпочинається 1 вересня (День знань) і завершується не пізніше 30 червня. Тривалість канікул упродовж року становить не менше ніж 30 календарних днів.

З 1 вересня 2025 року освітній процес у Закладі організовано за очною формою навчання. Учні, які з поважних причин перебувають на дистанційній формі навчання, отримують навчальні матеріали через Google Classroom та підключаються до уроків за допомогою сервісів Zoom, Google Meet або Viber.

У разі виникнення загроз під час дії воєнного стану або за умов запровадження карантинних обмежень (COVID-19 чи інших інфекційних захворювань) навчання може здійснюватися у змішаній або дистанційній формі залежно від безпекової та епідеміологічної ситуації.

Мова навчання — державна.

Структура навчального року (поділ на семестри, тривалість занять, режим роботи) визначається Закладом у межах робочого навчального плану та погоджується з управлінням освіти Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

Відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту» та Постанови КМУ від 20.08.2025 № 1003 «Про початок навчального року під час

воєнного стану в Україні», тривалість 2025–2026 навчального року встановлюється з 1 вересня 2025 р. до 30 червня 2026 р.

Семестрова система:

- I семестр — 01.09.2025 – 26.12.2025 (16 навчальних тижнів);
- II семестр — 12.01.2026 – 29.05.2026 (19 навчальних тижнів, без урахування святкових днів).

Канікули:

- осінні — 27.10 – 02.11.2025;
- зимові — 29.12.2025 – 11.01.2026;
- весняні — 23.03.2026 – 29.03.2026.

Загальна тривалість — 175 навчальних днів (з 01.09.2025 до 29.05.2026).

1.3. Особливості організації освітнього процесу

Режим роботи Закладу

Заклад працює за п'ятиденним навчальним тижнем.

Вихідні дні — субота та неділя.

Заняття розпочинаються о 08:30.

Тривалість уроків (відповідно до Закону України «Про освіту»):

- 1 клас — 35 хвилин;
- 2–4 класи — 40 хвилин;
- 5–12 класи — 45 хвилин.

Режим роботи:

- Прийом дітей: 7:00–8:20
- Підготовка до уроків: 8:20–8:30

Навчальні години:

1 класи

Уроки

1 урок	08.30-09.05
2 урок	09.25-10.00
3 урок	10.10-10.45
4 урок	10.55-11.30
5 урок	11.40-12.15

Перерви

Перерва (20 хв)	- 09.05-09.25 (сніданок)
Перерва (10 хв)	- 10.00-10.10
Перерва (10 хв)	- 10.45-10.55
Перерва (10хв)	- 11.30-11.40
Прогулянка, обід	

2-4 класи

1 урок	08.30-09.10
2 урок	09.30-10.10
3 урок	10.20-11.00
4 урок	11.10-11.50
5 урок	12.00-12.40
6 урок	13.00-13.40

Перерва (20 хв)	-09.10-09.30(сніданок)
Перерва (10 хв)	- 10.10-10.20
Перерва (10 хв)	- 11.00-11.10
Перерва (10 хв)	- 11.50-12.00
Перерва (20 хв)	- 12.40-13.00 (обід)

5-10 класи

1 урок	08.30-09.15	Перерва (20 хв) - 09.15-9.35(сніданок)
2 урок	09.35-10.20	Перерва (10 хв) - 10.20-10.30
3 урок	10.30-11.15	Перерва (10 хв) - 11.15-11.25
4 урок	11.25-12.10	Перерва (10 хв) - 12.10-12.20
5 урок	12.20-13.05	Перерва (20 хв) - 13.05-13.25(обід)
6 урок	13.25-14.10	Перерва (10 хв) - 14.10-14.20
7 урок	14.20-15.05	

Режимні моменти після закінчення уроків:

- Корекційно-розвиткові заняття: 14:00–18:00
- Прогулянка, рухливі та спортивні ігри, спостереження за природою: 14:00–18:00
- Полуденок: 16:00–16:30
- Повернення дітей батькам: 17:00–18:00
- Чергова група: 18:00–19:00

Гурткова робота проводиться у позаурочний час — через годину після основних занять.

Виховні заходи й класні години проводяться у позаурочний час для розвитку творчих здібностей, нахилів та обдарувань учнів.

Корекційно-розвиткові заняття

- організовуються через годину після закінчення уроків;
- тривалість групових занять — 35–40 хв, індивідуальних — 20–25 хв;
- завершення:
 - для 1–4 класів — не пізніше 18:00,
 - для 5–10 класів — не пізніше 19:00.

Навчальні екскурсії організовуються відповідно до інструктивно-методичного листа Міністерства освіти і науки України від 06.02.2008 № 1/9-61 «Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів».

- Екскурсії для учнів 1-4 класів проводяться як в офлайн, так і в онлайн режимі протягом навчального року, загалом у межах 12 академічних годин.
- Екскурсії для учнів 5-10 класів організовуються як в офлайн, так і в онлайн форматі протягом навчального року, загалом у межах 30 академічних годин.

Такий підхід забезпечує різноманітність форм навчальних екскурсій, адаптуючи їх до умов безпеки та доступності.

З урахуванням безпекової ситуації в Україні, що може включати військові дії, надзвичайні ситуації, або зміни в енергетичній та інфраструктурній ситуації, структура навчального року та графік учнівських канікул можуть

бути змінені для забезпечення безпеки учнів, педагогів та персоналу закладу освіти. Зокрема, це може стосуватися:

1. Коригування канікул: У разі загострення безпекової ситуації або у зв'язку з необхідністю проведення евакуації чи перебування в укриттях, можливі зміни в датах канікул, їх подовження або перенесення на інший період для гарантування безпеки дітей.
2. Перехід на дистанційне навчання: У випадку загрози безпеки учнів через військові дії, вибухонебезпечні ситуації або в разі погіршення інфраструктурних умов (відключення електроенергії, перебої в транспортному сполученні), навчальний процес може бути організовано в онлайн-форматі. Це дозволяє зберегти освітній процес без загрози для життя та здоров'я учасників навчального процесу.
3. У випадку відсутності учнів у класах навчальний матеріал подається педагогами з використанням засобів дистанційного навчання.
4. Адаптація навчального плану: У зв'язку з безпековими обставинами, навчальні програми можуть бути скориговані для збереження здоров'я учнів та педагогів. Зменшення навчальних годин або коригування змісту уроків з урахуванням ситуації, що склалася, дозволить забезпечити оптимальні умови для навчання.
5. Запровадження екстрених канікул: У разі оголошення надзвичайного стану або введення обмежень на пересування, можуть бути оголошені екстрені канікули або перерви в навчанні для того, щоб забезпечити безпеку учасників освітнього процесу.
6. Технічні заходи безпеки: Враховуючи воєнний стан, особлива увага буде приділена забезпеченню безпеки на території навчальних закладів, зокрема шляхом оснащення укриттів, навчання учнів правилам безпеки в умовах надзвичайних ситуацій, а також організації заходів для психологічної підтримки учнів у кризових умовах.

Всі ці зміни будуть здійснюватися в рамках чинного законодавства, з погодженням з відповідними органами управління освітою та органами місцевої влади. Основною метою є гарантування безпеки учасників освітнього процесу та забезпечення безперервності освіти в умовах складної безпекової ситуації в країні.

Додаткові особливості

- Освітнє середовище організовано з урахуванням вимог законодавства щодо охорони дитинства, праці, протипожежної та мінної безпеки (ч. 4 ст. 38 Закону України «Про повну загальну середню освіту»).
- Харчування учнів організовано згідно з Постановою КМУ від 24.03.2021 № 305 (зі змінами) «Про затвердження норм та Порядку організації

харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку».

1.4. Опис «моделі» випускника Закладу

Модель випускника Нової української школи — це основа для формування людини, здатної робити сміливі та впевнені кроки у власне майбутнє. Успіх у житті визначається не лише здобутими знаннями, а й умінням їх застосовувати, прагненням до навчання, саморозвитку та співпраці. Випускник закладу освіти — це особистість, яка володіє ключовими компетентностями, уміє здобувати знання й користуватися ними на практиці, піклуючись про власне здоров'я та довкілля. Він здатний критично мислити, логічно обґрунтовувати свою позицію, проявляти ініціативу, творити, приймати рішення, відповідати за свої вчинки, брати активну участь у житті суспільства.

Місія Закладу — допомогти кожній дитині, незалежно від рівня підтримки, розкрити й розвинути свої здібності та можливості, забезпечити умови для максимальної самостійності й інтеграції в суспільство.

Випускник дошкільного підрозділу

Володіє базовими компетентностями: руховою, здоров'язбережувальною, сенсорно-пізнавальною, логіко-математичною, дослідницькою, предметно-практичною, природничо-екологічною, ігровою, соціально-громадянською, мовленнєвою, комунікативною, художньо-мовленнєвою та мистецько-творчою.

Випускник початкових класів

Має впевненість у собі, почуття власної гідності, старанність, самостійність, дисциплінованість, мотивацію до успіху. Опанував основи навчальної діяльності, елементарні навички самоконтролю, культуру поведінки і мови, основи особистої гігієни та здорового способу життя.

Випускник середніх класів

Опанував загальноосвітні програми відповідно до вимог Державних стандартів. Має розвинені мисленнєві навички (порівняння, аналіз, синтез, узагальнення, класифікація), основи комп'ютерної грамотності. Усвідомлює свої громадянські права й обов'язки, оцінює власну діяльність з позицій моралі та етики, дотримується правил культури поведінки, веде здоровий спосіб життя.

Випускник старших класів

Засвоїв зміст загальноосвітніх програм і вибраного профілю на рівні, достатньому для подальшого навчання у закладах професійної освіти. Володіє основами комп'ютерної грамотності, культурою інтелектуальної діяльності, знає та поважає культуру України й інших народів, має почуття соціальної

відповідальності, веде здоровий спосіб життя, уміє здобувати й опрацьовувати інформацію, прагне особистісного й соціального добробуту.

Випускник Закладу з урахуванням рівнів підтримки

III рівень підтримки

- Засвоює освітні програми у доступному обсязі, визначеному ІІІР.
- Володіє базовими предметними знаннями та застосовує їх у повсякденному житті.
- Має сформовані навички самообслуговування, елементарної трудової діяльності.
- Здатний до спілкування в побутових і навчальних ситуаціях, уміє користуватися цифровими пристроями на базовому рівні.
- Має розвинені соціальні компетентності: співпраця, дотримання правил, взаємодія з ровесниками та дорослими.
- Готовий до продовження навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

IV рівень підтримки

- Засвоює адаптовані навчальні програми, спрямовані на формування практичних життєвих компетентностей.
- Володіє навичками самообслуговування (харчування, одягання, гігієна) та простими трудовими діями.
- Використовує елементарні мовленнєві й альтернативні засоби комунікації (жести, піктограми, картки).
- Орієнтується в найближчому соціальному середовищі, знає прості правила поведінки в суспільстві.
- Має сформовані навички елементарної самостійності, бере участь у посильній побутовій і трудовій діяльності.
- Готовий до соціалізації у межах найближчого оточення.

V рівень підтримки

- Опанував найпростіші навички сенсорного розвитку, реагує на стимули довкілля (звук, колір, дотик).
- Має початкові навички комунікації (відповідь на звертання, виконання простих інструкцій у поєднанні слова, жесту та картинки).
- Бере участь у структурованих формах діяльності разом із педагогом чи асистентом.
- Має базові навички побутових дій із допомогою дорослого (прийом їжі, користування предметами першої необхідності).
- Формує відчуття безпеки, комфорту та мінімальної соціальної взаємодії.

Таким чином, модель випускника Закладу враховує диференціацію за рівнями підтримки: від здобуття базових знань і компетентностей до формування елементарних навичок самообслуговування й комунікації.

1.5. Цілі та задачі освітньої діяльності Закладу

Цілі та завдання освітнього процесу на кожному рівні реалізації освітньої програми обумовлені «моделлю випускника», призначенням і місцем Закладу в освітньому просторі міста, району та мікрорайону.

Перед Законом поставлені такі основні цілі освітнього процесу:

1. Забезпечення засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту початкової та базової середньої освіти відповідно до вимог Державних стандартів.
2. Гарантування наступності освітніх програм усіх рівнів, що реалізуються у Зкладі.
3. Створення умов для соціальної адаптації учнів, їхнього усвідомленого вибору життєвого шляху та підготовки до подальшого засвоєння професійних освітніх програм.
4. Організація ефективного освітнього процесу з максимальною реалізацією можливостей очної та змішаної форм навчання.
5. Створення якісного освітнього простору для дистанційного навчання у випадку воєнного стану, його загострення, надзвичайних ситуацій чи карантинних обмежень.
6. Забезпечення високої якості надання освітніх послуг на початковому та базовому рівнях освіти відповідно до державних стандартів.
7. Формування безпечних соціально-педагогічних відносин, що сприяють збереженню фізичного, психічного та соціального здоров'я учнів.
8. Розвиток пізнавальних інтересів і здібностей учнів, формування потреби у творчому оволодінні знаннями, розвитку критичного мислення та емоційного інтелекту, навчання самостійності й мотивації до навчання впродовж усього життя.
9. Виховання цінностей і компетентностей, необхідних для самореалізації, формування якостей успішної особистості та свідомого громадянина.
10. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників шляхом своєчасного проходження курсів підвищення кваліфікації та перепідготовки.
11. Забезпечення якісного проведення атестації та сертифікації педагогів як інструментів професійного зростання.
12. Розвиток матеріально-технічної бази Закладу та вдосконалення умов освітньої діяльності з урахуванням фінансових можливостей, потреб освітнього процесу та особливостей воєнного стану.

13. Організація системної роботи з дітьми зі складними порушеннями розвитку, що включає:

- індивідуалізацію освітнього процесу відповідно до ІПР;
- використання альтернативних і додаткових засобів комунікації;
- розвиток життєвих компетентностей, необхідних для максимальної автономії;
- посилений психолого-педагогічний та медико-реабілітаційний супровід;
- створення адаптивного освітнього середовища, яке враховує сенсорні, емоційні та когнітивні потреби таких учнів.

1.6. Нормативно-правова база діяльності Закладу

Сфера / Рівень	Документ	Посилання	Статус
Загальні	Конституція України, ст. 53	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Закон України «Про освіту»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Закон України «Про повну загальну середню освіту»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Закон України «Про охорону дитинства»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Постанова КМУ №585 від 23.04.2003 «Про строки навчання у спецзкладах»	zakon.rada.gov.ua	Чинна
	Постанова КМУ №221 від 06.03.2019 «Положення про спеціальну школу та НРЦ»	zakon.rada.gov.ua	Чинна
	Наказ МОН №128 від 20.02.2002 «Нормативи наповнюваності...»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Наказ МОЗ №144 від 20.02.2013 «Гігієнічні вимоги...»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Санітарний регламент для ЗЗСО, наказ МОЗ №2205 від 25.09.2020	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Наказ МОН №423 від 10.05.2011 «Єдині зразки ділової документації»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Наказ МОН №676 від 25.06.2018 «Інструкція з діловодства»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Наказ МОН №1369 від 07.12.2018 «Порядок проведення ДПА»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Наказ МОН №762 від 14.07.2015 «Порядок переведення учнів»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Наказ МОН №831 від 01.08.2018 «Порядок зарахування та перевodu ООП»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
	Наказ МОН №217 від 22.03.2018 «Перелік корекційних засобів навчання»	zakon.rada.gov.ua	Чинний

	Лист МОН №1/3737-22 від 29.03.2022 «Психологічний супровід в умовах воєнного стану»	zakononline.com.ua	Чинний
	Лист МОН №1/9-766 від 12.12.2019 «Комунікація з дітьми з родин ООС/АТО»	mon.gov.ua	Чинний

Дошкільний підрозділ

Документ	Посилання	Статус
Закон України «Про дошкільну освіту»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
Базовий компонент дошкільної освіти (2021)	zakon.rada.gov.ua	Чинний
Наказ МОН №446 від 20.04.2015 «Граничне навантаження в ЗДО»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
Санітарний регламент для ЗДО, наказ МОЗ №234 від 24.03.2016	zakon.rada.gov.ua	Чинний

Початкова школа

Документ	Посилання	Статус
Постанова КМУ №87 від 21.02.2018 «Державний стандарт початкової освіти»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
Наказ МОН №826 від 19.09.2022 «Типова програма для 1–4 класів спецзакладів для дітей з ІІІ»	mon.gov.ua	Чинний
Наказ МОН №813 від 13.07.2021 «Методичні рекомендації щодо оцінювання у 1–4 класах»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
Наказ МОН №143 від 07.02.2020 «Типовий перелік засобів навчання для кабінетів початкової школи»	zakon.rada.gov.ua	Чинний

Середня і старша школа

Документ	Посилання	Статус
Наказ МОН №1317 від 07.12.2021 «Типові програми для 5–10(11) класів спецзакладів для ООП»	mon.gov.ua	Чинний
Наказ МОН №627 від 12.06.2018 «Типова програма для ІІ ступеня спецзакладів для ООП»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
Наказ МОН №808 від 10.06.2019 «Типова програма для спецзакладів ІІ ступеня»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
Постанова КМУ №898 від 30.09.2020 «Державні стандарти повної загальної середньої освіти»	zakon.rada.gov.ua	Чинна
Наказ МОН №496 від 03.06.2008 «Інструкція з ведення класного журналу 5–11 кл.»	zakon.rada.gov.ua	Чинний
Наказ МОН №601 від 20.07.2004 «Положення про навчальні кабінети ЗЗСО»	zakon.rada.gov.ua	Чинний

РОЗДІЛ II. ВИМОГИ ДО ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧИНАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ

Зарахування осіб до Закладу для здобуття освіти здійснюється відповідно до Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти, їх відрахування та переведення до іншого закладу освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2018 № 831 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 серпня 2018 р. за № 945/32397. У зазначеному Порядку визначено умови, підстави та процедуру зарахування, відрахування й переведення здобувачів освіти.

Для учнів, які за станом здоров'я не можуть навчатися у колективі (що має бути підтверджено висновком лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я), а також за заявою батьків або уповноважених ними осіб, Заклад організовує здобуття освіти за індивідуальною формою навчання із забезпеченням повного обсягу освітніх та корекційно-розвиткових послуг.

В умовах воєнного стану зарахування до Закладу може здійснюватися із застосуванням спрощеної процедури подання документів. Заяви та копії документів можуть подаватися батьками (законними представниками) як особисто, так і в електронній формі — засобами поштового зв'язку, електронною поштою чи через державні онлайн-сервіси (зокрема «Дія»). За потреби заклад сприяє збору та оформленню необхідних документів, щоб не допустити переривання освітнього процесу для дітей.

РОЗДІЛ III. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ТА ЇЇ ОБҐРУНТУВАННЯ

3.1. Дошкільний підрозділ

Дошкільний підрозділ КЗО «Навчально-реабілітаційний центр «Горлиця» ДОР» є невід'ємною складовою Закладу та забезпечує здобуття дошкільної освіти дітьми з інтелектуальними та складними порушеннями розвитку відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту», Базового компонента дошкільної освіти (2021 р.), Положення про навчально-реабілітаційний центр та інших нормативних актів.

Мета діяльності дошкільного підрозділу:

- забезпечення права дитини на якісну дошкільну освіту;
- створення сприятливого, безпечного, інклюзивно-адаптивного середовища для розвитку з урахуванням індивідуальних потреб та можливостей;
- формування базових життєвих компетентностей, необхідних для подальшого навчання у школі та соціалізації;

- здійснення ранньої комплексної допомоги, корекції порушень розвитку, зміцнення здоров'я та соціально-психологічної адаптації.

Завдання дошкільного підрозділу:

1. Забезпечення фізичного, пізнавального, мовленнєвого, соціально-емоційного та художньо-естетичного розвитку дітей.
2. Реалізація індивідуальних освітніх траєкторій на основі висновків ІРЦ та індивідуальних програм розвитку (ІПР).
3. Формування навичок самообслуговування та елементарної соціально-побутової компетентності.
4. Використання корекційно-розвиткових методик і технологій, спрямованих на розвиток сенсорної сфери, моторики, мовлення та комунікації.
5. Забезпечення наступності між дошкільним підрозділом та початковою школою.
6. Партнерська взаємодія з батьками, надання їм методичних рекомендацій щодо підтримки розвитку дитини вдома.

Організація освітнього процесу

Освітній процес здійснюється у формі занять, ігор, індивідуальної та групової роботи, з урахуванням віку, стану здоров'я та особливостей дітей.

Навчальне навантаження відповідає [Наказу МОН України від 20.04.2015 № 446](#). Використовуються адаптовані програми й методики, схвалені МОН України.

Основний засіб соціалізації – **гра**. Здійснюється комплексний психолого-педагогічний і медичний супровід.

Тривалість занять:

- 4-й рік життя – 15–20 хвилин;
- 5-й рік життя – 20–25 хвилин;
- 6-й рік життя – 25–30 хвилин.

Перерви між заняттями – не менше 10 хвилин.

Фізкультурні заняття організовуються не менше трьох разів на тиждень.

Очікувані результати освітньої діяльності

Випускник дошкільного підрозділу (IV–V рівень підтримки):

- має базові життєві компетентності: рухову, здоров'язбережувальну, комунікативну, сенсорно-пізнавальну та соціально-побутову;
- володіє елементарними навичками спілкування (слова, жести, картки, піктограми);
- здійснює найпростіші дії самообслуговування з опорою на допомогу дорослого;

- дотримується простих соціальних правил (привітання, черга, реакція на «не можна»);
- готовий до навчання у початковій школі за індивідуальною освітньою траєкторією.

Зміст освітнього процесу (адаптований)

Освітня лінія	Адаптовані компетентності
Особистість дитини	Самоідентифікація («Я – ім'я»), сенсорні практики, розвиток простих рухових умінь, гігієнічні навички з допомогою дорослого.
Дитина в соціумі	Прості моделі поведінки (привітання, прощання), спільні ігри, навчання співпраці («подай», «разом»).
Дитина в природному довкіллі	Ознайомлення через сенсорний досвід (дотик, колір, звук), упізнавання простих явищ (сонце, дощ, сніг), елементарна природозбережувальна поведінка.
Мовлення дитини	Використання вербальних і невербальних засобів (жести, PECS, піктограми), виконання простих інструкцій («сідай», «дай»), стимулювання звуків та слів.
Дитина в світі культури	Слухання музики, розгляд картин, перегляд простих вистав; вираження емоцій через малювання, рух, спів.
Гра дитини	Маніпулятивна, сюжетна та сенсорна гра; виконання простих правил; підтримка ігрової активності.
Сенсорно-пізнавальний простір	Сенсорні уявлення (колір, форма, величина), практичні дії («відкрий», «закрий»), прості логіко-математичні поняття («один – багато», «великий – маленький»).

Навчальне навантаження (2025/2026 н.р.)

Види діяльності	Кількість занять (різновікова група 4–5 років)
Ознайомлення із соціумом	2
Ознайомлення з природним довкіллям	1
Художньо-продуктивна діяльність	5
Сенсорний розвиток	– (інтегрується у всі види діяльності)
Логіко-математичний розвиток	1
Розвиток мовлення та комунікації	3
Здоров'я та фізичний розвиток	3
Усього	12

Особливості врахування дітей з IV–V рівнем підтримки

- адаптація обсягу й темпу діяльності до психофізіологічних можливостей;
- акцент на сенсорний досвід, ігрові методи, наочність;
- використання повторюваних алгоритмів (рутина, ритуали);
- уникнення перевантаження та поділ завдань на короткі етапи;
- проведення релаксаційних вправ і сенсорних пауз;

- урахування затриманих реакцій для уникнення негативізму та агресії.

Партнерство з батьками

В умовах воєнного стану та змішаної форми навчання:

- дефектологи консультують батьків щодо розвитку дитини, подолання агресії, організації режиму;
- педагоги забезпечують продовження освітнього процесу вдома разом із родиною;
- використовуються матеріали МОН («Сучасне дошкілля під крилами захисту», «НУМО»), рекомендації ЮНІСЕФ, інформаційні посібники для дітей.

Освітній процес у дошкільному підрозділі реалізує команда: учитель-логопед; учитель-дефектолог; музичні керівники; соціальний педагог; практичний психолог, вихователь, асистент вихователя.

3.2. I ступінь навчання (початкова освіта)

Освітня програма початкової освіти (I ступінь) у Закладі має на меті забезпечити право дітей з інтелектуальними та складними порушеннями розвитку (3-5 рівні підтримки) на здобуття якісної початкової освіти відповідно до їхніх можливостей, потреб і індивідуальних освітніх траєкторій.

Освітній процес організовано так, щоб кожна дитина могла не лише оволодіти обов'язковим мінімумом знань і компетентностей, визначених державними стандартами, а й здобути життєві вміння, необхідні для соціалізації, адаптації та подальшого навчання.

Програму розроблено відповідно до положень Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», а також Державного стандарту початкової освіти та наказу МОН України від 19.09.2022 № 836 «Про затвердження Типової освітньої програми для 1–2 та 3–4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку» (розробленої під керівництвом О. В. Чеботарьової).

Освітня програма побудована на засадах дитиноцентризму та природовідповідності, що передбачає врахування індивідуальних можливостей і темпу розвитку кожної дитини. Усі змістові компоненти навчання узгоджуються з очікуваними результатами та орієнтовані на формування базових і предметних компетентностей.

Програмою передбачено доступність і практичну спрямованість навчального матеріалу, щоб знання мали прикладне значення й могли бути використані учнями у повсякденному житті. Велика увага приділяється наступності й перспективності — забезпеченню логічного зв'язку між дошкільною, початковою та базовою середньою освітою.

Ключовим підходом є компетентнісний, який передбачає одночасне формування предметних знань і ключових компетентностей (уміння спілкуватися, критично мислити, застосовувати знання на практиці, працювати у групі, користуватися сучасними технологіями). Зміст і методи навчання адаптуються й модифікуються відповідно до особливостей розвитку учнів, що мають інтелектуальні порушення різного ступеня складності.

Навчальний план початкової школи передбачає інваріантну (обов'язкову) складову, визначену державними стандартами, та варіативну, яка враховує специфіку Закладу, потреби учнів і можливості освітнього середовища.

Тривалість уроків у початковій школі визначається санітарно-гігієнічними нормами: у 1-х класах — 35 хвилин, у 2–4-х класах — 40 хвилин. Обов'язковим елементом є проведення фізкультхвилинки та динамічних пауз для збереження працездатності дітей і профілактики перевтоми.

Окрім основних навчальних предметів, важливе місце займають **корекційно-розвиткові заняття**, які проводяться після уроків з обов'язковою годинною перервою. Їхня мета — корекція пізнавальної діяльності, розвиток мовлення, моторики, соціально-побутових навичок, а також формування позитивної мотивації до навчання.

У роботі з дітьми застосовуються різні педагогічні технології: використання наочності, сенсорних матеріалів, ігрових методів, елементів альтернативної і додаткової комунікації (ААС — жести, піктограми, картки PECS тощо). Педагоги-дефектологи, учителі початкових класів і асистенти вчителя здійснюють постійну індивідуалізацію й диференціацію навчальних завдань.

Структура освітніх галузей

Зміст освітньої програми початкової школи у Центрі реалізується через такі освітні галузі:

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ

Предмети: Українська мова, літературне читання.

Мета: формування ключової комунікативної компетентності, розвиток уміння спілкуватися у різних формах (усно, письмово, з використанням альтернативної комунікації), формування позитивної мотивації до навчання.

Завдання:

- розвиток усного і писемного мовлення на доступному рівні;
- формування навичок читання і письма з урахуванням індивідуальних можливостей;
- опанування елементарних знань з фонетики, граматики та правопису;
- розвиток умінь слухати, розуміти інструкції, реагувати на звернене мовлення;

- використання альтернативних та додаткових засобів комунікації (жести, картки, піктограми, PECS).

Корекційна спрямованість: розвиток мовленнєвої активності, корекція артикуляційної моторики, подолання труднощів у формуванні зв'язного мовлення, розвиток уваги, пам'яті та мислення через мовленнєві вправи.

МАТЕМАТИЧНА ГАЛУЗЬ

Предмет: Математика.

Мета: формування у дітей елементарних математичних уявлень, розвиток логічного мислення, підготовка до практичного використання математичних знань у побутових ситуаціях.

Завдання:

- засвоєння понять про кількість, число, величину, форму, час і простір;
- виконання простих арифметичних дій (додавання, віднімання, порівняння);
- розвиток уміння користуватися величинами та одиницями вимірювання (довжина, маса, час, гроші);
- ознайомлення з простими геометричними фігурами, їх властивостями;
- застосування знань у життєвих ситуаціях (рахунок предметів, визначення часу, орієнтація у просторі).

Корекційна спрямованість: розвиток пізнавальної діяльності (уваги, уяви, пам'яті), корекція труднощів у формуванні логічних операцій, розвиток моторики руки через практичні завдання (малювання ліній, вимірювання).

ПРИРОДНИЧА, СОЦІАЛЬНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА, ГРОМАДЯНСЬКА ІСТОРИЧНА ГАЛУЗІ

Інтегрований курс «Я досліджую світ».

Мета: ознайомлення учнів з навколишнім світом у доступній формі, формування уявлень про природу, суспільство, людину, правила безпеки та здоровий спосіб життя.

Завдання:

- розвиток елементарних природничих знань (сезони, погода, рослини, тварини, людина і довкілля);
- ознайомлення з суспільними відносинами, ролями та простими правилами поведінки;
- формування уявлень про державні символи, історичні факти, традиції України;
- формування основ здоров'язбережувальної поведінки (гігієна, харчування, рухова активність);

- розвиток готовності до взаємодії в соціальному середовищі.

Корекційна спрямованість: навчання соціально прийнятній поведінці, розвиток умінь орієнтуватися в побутових і природних ситуаціях, виховання елементарної відповідальності за власні вчинки.

ТЕХНОЛОГІЧНА ГАЛУЗЬ

Предмет: Трудове навчання.

Мета: формування предметно-практичних умінь і навичок, розвиток працелюбності, ознайомлення з найпростішими видами ручної праці та матеріалами.

Завдання:

- розвиток умінь працювати з природними та штучними матеріалами (папір, картон, глина, тканина);
- формування культури праці (акуратність, завершеність дії, бережливе ставлення до матеріалів);
- навчання простим трудовим діям: вирізати, наклеювати, зшивати, ліпити, складати;
- розвиток самостійності у виконанні побутових завдань (прибирання, догляд за особистими речами).

Корекційна спрямованість: розвиток дрібної моторики, координації рухів, уваги, послідовності дій, умінь планувати і завершувати роботу.

МИСТЕЦЬКА ГАЛУЗЬ

Предмети: Образотворче мистецтво, музика.

Мета: розвиток емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва, формування художньо-естетичного досвіду, створення умов для творчої самореалізації учнів.

Завдання:

- розвиток сенсорного сприймання через малювання, аплікацію, ліплення;
- ознайомлення з елементарними засобами художньої виразності (лінія, колір, форма, звук);
- формування здатності виражати емоції через мистецьку діяльність;
- слухання музики, виконання пісень, використання ритмічних і рухових вправ;
- виховання елементарного почуття краси та гармонії.

Корекційна спрямованість: застосування арттерапії, музикотерапії, кольоротерапії для розвитку емоційної сфери, корекції поведінкових порушень, формування комунікативних навичок.

ФІЗКУЛЬТУРНА ГАЛУЗЬ

Предмет: Фізична культура.

Мета: зміцнення здоров'я учнів, розвиток рухових умінь, формування культури здорового способу життя.

Завдання:

- розвиток основних рухових якостей (сила, спритність, витривалість, гнучкість);
- формування навичок рухливих ігор та командної взаємодії;
- розвиток почуття ритму, просторової орієнтації;
- ознайомлення з елементарними правилами гігієни та безпеки;
- профілактика вторинних порушень через лікувальну фізкультуру.

Корекційна спрямованість: розвиток координації, корекція моторних порушень, формування позитивної мотивації до фізичної активності, зміцнення психоемоційного стану.

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВА РОБОТА

Мета: подолання труднощів розвитку, формування життєвих компетентностей і створення умов для максимальної реалізації потенціалу кожної дитини.

Завдання:

- розвиток мовлення та комунікативних навичок (у т.ч. через ААС);
- формування соціально-побутової компетентності;
- розвиток сенсорних функцій і дрібної моторики;
- корекція порушень поведінки, розвиток емоційної сфери;
- формування навичок самообслуговування.

Основні напрями: розвиток мовлення, соціально-побутове орієнтування, лікувальна фізкультура, ритміка, психокорекційні вправи.

Таким чином, освітня програма початкової школи Закладу — це комплексний підхід, який поєднує навчальну, виховну і корекційно-розвиткову складові, забезпечує наступність із дошкільним підрозділом і створює фундамент для подальшої освіти та соціалізації дітей.

Організація та розподіл додаткових годин

Варіативна складова навчального плану використовується для надання додаткових годин на предмети інваріантної частини, запровадження курсів за вибором, факультативів, індивідуальних і підгрупових занять.

З урахуванням зростання кількості дітей зі складними порушеннями розвитку та мовленнєвими труднощами, розподіл цих годин здійснюється відповідно до індивідуальних освітніх потреб учнів. Це дозволяє адаптувати освітній процес, посилити корекційно-розвиткову складову, підвищити ефективність

засвоєння знань і підтримати комунікативний та соціально-емоційний розвиток дітей.

Таким чином, варіативна складова є дієвим інструментом індивідуалізації та диференціації навчання, що забезпечує його результативність і відповідність сучасним освітнім вимогам.

Клас	К-ть дод. годин	Інваріантний складник	Варіативний складник
1 клас (F.71)	2	1 год. – «Я досліджую світ»	1 год. – «Альтернативна та додаткова комунікація»
2 клас (F.71)	2	1 год. – «Я досліджую світ»	1 год. – «Альтернативна та додаткова комунікація»
3 клас (F.71)	3	1 год. – «Я досліджую світ» 1 год. – «Образотворче мистецтво»	1 год. – «Альтернативна та додаткова комунікація»
4-А клас (F.70)	3	1 год. – «Я досліджую світ» 1 год. – «Образотворче мистецтво»	1 год. – «Цікавий світ Монтессорі»
4-Б клас (F.71)	3	1 год. – «Я досліджую світ» 1 год. – «Образотворче мистецтво»	1 год. – «Альтернативна та додаткова комунікація»

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, визначених у Державному стандарті початкової освіти для дітей з особливими освітніми потребами, навчальний процес у КЗО «НРЦ «Горлиця» ДОР» спрямований на формування у здобувачів освіти базових компетентностей, що забезпечують їхню максимальну самостійність, соціальну адаптацію та інтеграцію в суспільство. Зміст і результати навчання подано у вигляді компетентностей, які розвиваються з урахуванням індивідуальних можливостей кожної дитини, а також потребують значної корекційно-розвиткової підтримки (3–5 рівні підтримки).

Ключові компетентності та очікувані результати

№	Ключові компетентності	Очікувані результати (адаптовані для дітей з 3–5 рівнем підтримки)
1	Спілкування державною мовою	Учень/учениця використовує доступні засоби комунікації (усні слова, жести, піктограми, картки, засоби ААС) для вираження бажань, почуттів, потреб; розуміє прості інструкції та реагує на них.
2	Математична компетентність	Орієнтується у кількісних і просторових відношеннях (багато – мало, один – кілька, великий – маленький); може виконати прості дії з предметами (додати/забрати); розрізняє елементарні геометричні форми.

3	Компетентності у галузі природничих наук	Виявляє інтерес до об'єктів і явищ довкілля; впізнає знайомі предмети та природні явища (сонце, дощ, сніг); вчиться бережно ставитися до рослин і тварин.
4	Соціально-трудова компетентність	Набуває елементарних навичок самообслуговування (прийом їжі, гігієна, одягання) – самостійно або з частковою допомогою; виконує прості трудові дії (прибрати іграшки, допомогти у класі).
5	Екологічна компетентність	Знає прості правила поведінки у природі («не смітити», «не ламати дерева»); вчиться берегти воду, тепло, речі, якими користується.
6	Інформаційно-комунікаційна компетентність	Використовує елементарні цифрові засоби (планшет, інтерактивну дошку) для навчання та гри; вчиться працювати з навчальними програмами під керівництвом дорослого.
7	Навчання впродовж життя	Виявляє інтерес до пізнавальної діяльності; намагається повторювати дії дорослого; поступово оволодіває вмінням слухати завдання, виконувати простий інструктаж, контролювати результат.
8	Громадянська та соціальні компетентності	Вчиться жити у колективі: дотримується простих правил («чекати чергу», «дякувати»); знає державні символи; усвідомлює елементарні норми поведінки вдома, у школі та громадських місцях.
9	Культурна компетентність	Залучається до творчих занять (малювання, музика, ліплення); через мистецьку діяльність виражає емоції та почуття; знайомиться з традиціями та культурою України.
10	Фінансова грамотність	Розпізнає гроші як засіб купівлі речей; вчиться розрізняти монети і купюри (у межах можливостей); виконує прості побутові дії з грошима під контролем дорослого.

Незалежно від рівня індивідуальних можливостей, усі діти поступово оволодівають такими універсальними навичками:

- спілкування та взаємодія з однолітками і дорослими у доступній для них формі;
- виконання простих інструкцій та навчальних завдань;
- регуляція поведінки та емоцій (з допомогою дорослого чи через відпрацьовані алгоритми дій);
- участь у спільній діяльності (гра, навчання, творчість) з дотриманням простих правил.

Таким чином, очікувані результати початкової освіти в Закладі не лише забезпечують засвоєння програмового матеріалу, але й створюють основу для розвитку базових життєвих компетентностей, необхідних кожній дитині для максимальної самостійності, адаптації та інтеграції в суспільство.

Організація освітнього процесу

Форми організації освітнього процесу кожен учитель уточнює та розширює відповідно до змісту окремих предметів, дотримуючись вимог Державного стандарту. Упродовж навчального року застосовуються різні типи уроків та позаурочних заходів, зокрема: екскурсії, віртуальні подорожі, театралізовані вистави, квести, інтегровані заняття, які можуть проводитися як у межах уроку, так і у позаурочний час.

Досягнення очікуваних результатів навчання в межах кожної освітньої галузі забезпечується завдяки використанню інтерактивних форм роботи:

- кооперативне навчання (робота в парах і малих групах),
- дослідницькі та інформаційні проєкти,
- мистецькі та творчі ініціативи,
- сюжетно-рольові ігри,
- ситуаційні вправи,
- навчальні та пізнавальні екскурсії,
- елементи дитячого волонтерства та соціальних практик.

Вибір форм і методів навчання здійснює педагог самостійно, виходячи з індивідуальних можливостей учнів і конкретних умов освітнього процесу. Головна умова – забезпечення досягнення очікуваних результатів, передбачених навчальними програмами, а також підтримка пізнавальної активності, соціалізації та особистісного розвитку дітей.

Форми оцінювання здобувачів початкової освіти

Важливим компонентом освітнього процесу у Закладі є оцінювання навчальних досягнень учнів з інтелектуальними порушеннями. Воно здійснюється на суб'єкт–суб'єктних засадах і спрямоване не лише на фіксацію результатів, а й на відстеження індивідуального розвитку дитини.

Моніторинг охоплює формувальне, тематичне та підсумкове оцінювання. Педагоги ведуть індивідуальні картки поступу та щоденники спостережень, що дозволяє своєчасно коригувати освітній процес.

Оцінювання ґрунтується на принципах гуманізації та диференціації з урахуванням пізнавальних, мовленнєвих, сенсорних, моторних і емоційно-вольових особливостей учнів. За потреби адаптуються завдання, змінюються форми подання матеріалу й зворотного зв'язку.

Основні функції оцінювання: мотиваційна, діагностична, коригувальна, прогностична, розвивальна, виховна та управлінська. Формувальне оцінювання застосовується в усіх класах, підтримує навчальний розвиток дитини й формує позитивне ставлення до навчання. Підсумкове оцінювання зіставляє досягнення учнів з вимогами освітньої програми та Державного стандарту, а результати фіксуються у Свідостві досягнень.

Особливості оцінювання залежать від ступеня інтелектуальних порушень:

- **Учні з легкими інтелектуальними порушеннями** у 1–2 класах оцінюються вербально, а у 3–4 класах з предметів інваріантної складової освітніх галузей: «Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)», «Математика» здійснюється за 9-бальною шкалою, а його результати позначаються цифрами від 1 до 9. До оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти 3-4 класів з предметів інваріантної складової освітніх галузей: «Я досліджую світ», «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Трудове навчання» та «Фізична культура», застосовується принцип «зараховано/не зараховано».
- **Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня**

У Закладі для здобувачів освіти з інтелектуальними порушеннями 4 та 5 рівня підтримки застосовується безбалова система оцінювання, яка ґрунтується на якісній характеристиці результатів і спрямована на фіксацію індивідуального прогресу кожної дитини. Такий підхід дозволяє відмовитися від традиційних балних та рівневих оцінок і забезпечує гуманний та розвитковий характер освітнього процесу.

Оцінювання відбувається у формі спостереження та фіксує поступове набуття дитиною знань, умінь і навичок у процесі навчання та виховання. Результати визначаються за чотирма рівнями сформованості:

- **сформовано** – уміння чи навичка проявляється стабільно, дитина виконує дію самостійно або з мінімальною підказкою;
- **частково сформовано** – дія виконується лише за певних умов, із допомогою чи підказкою, проявляється вибіркове розуміння завдання;
- **у процесі формування** – дитина робить перші спроби, з'являється реакція на запропоновану діяльність, проте виконання нестійке і потребує багаторазового повторення;
- **не проявляється** – на даному етапі уміння відсутнє, ознаки сформованості не спостерігаються.

Оцінювання здійснюється у відповідності до індивідуальної програми розвитку (ІПР) кожного здобувача освіти та орієнтується на досягнення визначених у ній очікуваних результатів. Фіксація результатів здійснюється у спеціальних індивідуальних картках чи таблицях спостережень, де педагог позначає рівень сформованості того чи іншого уміння.

Підсумкове оцінювання має описовий характер і проводиться наприкінці семестру та навчального року. У звітах педагог відображає динаміку розвитку дитини, зазначаючи як досягнуті результати, так і навички, що перебувають у процесі формування. Інформація подається у доброзичливій та мотивувальній формі, що дозволяє уникнути категоричності та зберегти позитивний вектор розвитку.

- **Корекційно-розвиткові заняття** не підлягають оцінюванню для всіх категорій учнів, оскільки мають терапевтично-корекційний характер.

Педагогічна рада затверджує критерії, правила та процедури оцінювання, якими керуються вчителі. Результати фіксуються у класних журналах та особових справах учнів. Після завершення відповідного рівня загальної середньої освіти діти отримують документи про освіту відповідно до чинного законодавства.

Для неперервного відстеження освітніх досягнень у Закладі проводяться моніторингові дослідження на рівні класів та закладу загалом. Це дозволяє не лише контролювати виконання освітніх програм, а й своєчасно коригувати навчальний процес, підвищуючи його ефективність і результативність.

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до:

Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку / навчально-методичний посібник / авт.: Чеботарьова О. В., Трикоз С. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Королько Н. І., Дмитрієва І. В., Остапенко Л. І., Тарновська Л. І., Гломозда І. В., Чухліб О. А., Стрілець Л. В.– К., ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. – 88 с., розроблених відповідно до Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України, Інституту модернізації змісту освіти, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, спрямованої на виконання завдань Концепції Нової української школи, реформування змісту освіти дітей з особливими освітніми потребами.

3.3. II ступінь навчання (базова освіта)

3.3.1. Нова українська школа (5-8 класи)

Освітня програма спеціальної загальної середньої освіти II ступеня у Закладі розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898), а також відповідно до Типової освітньої програми для 5–10 (11) класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами (наказ МОН України від 07.12.2021 № 1317, додатки 14, 16).

Згідно із Законом України «Про освіту», головною метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація учня, який

здатний жити у суспільстві, відповідально діяти, робити свідомий життєвий вибір, дбати про власне здоров'я та прагнути до самовдосконалення й навчання впродовж життя. Для дітей з інтелектуальними порушеннями ця мета досягається через адаптацію освітнього змісту, корекцію порушень розвитку та формування життєвих компетентностей.

Навчальні плани (додатки № 3, 4) визначають:

- інваріантну складову – обов'язкові освітні галузі, затверджені на державному рівні;
- варіативну складову – години для індивідуалізації та диференціації навчання, організації факультативів, спецкурсів, індивідуальних і підгрупових занять, що особливо важливо для дітей із комплексними порушеннями та вираженими мовленнєвими труднощами.

Освітній процес у 5–8 класах організовується з урахуванням специфічних потреб здобувачів освіти та передбачає низку особливостей. Передусім, освітній зміст адаптується: використовуються доступні форми, методи й матеріали – наочність, сенсорні вправи, альтернативна та додаткова комунікація (картки, піктограми, жести), що робить навчання зрозумілішим та ближчим для дітей. Важливою складовою є корекційно-розвиткова робота. Учителі-дефектологи, логопеди та практичні психологи проводять спеціальні заняття, спрямовані на розвиток пізнавальної діяльності, мовлення, моторики, а також соціально-емоційних навичок учнів. Уроки в середній школі тривають 45 хвилин, але їхня структура обов'язково включає руханки, сенсорні паузи та вправи для релаксації, що дозволяє запобігати перевтомі та підтримувати працездатність дітей. Під час вивчення окремих предметів здійснюється поділ класів на групи відповідно до наказу МОН України від 20.02.2002 № 128 (зі змінами). Це дає змогу організувати більш ефективну роботу, створюючи підгрупи для практичної діяльності, логопедичних чи соціально-побутових занять. Форми навчання поєднують традиційні та інтерактивні методи. Поряд із класичними уроками проводяться ігри, дослідницькі завдання, квести, навчальні екскурсії, віртуальні подорожі, сюжетно-рольові вправи. Такий підхід забезпечує не лише засвоєння знань, а й розвиток соціальних навичок, пізнавальної активності та інтересу до навчання.

Очікувані результати

Освітня програма II ступеня передбачає:

- оволодіння базовими знаннями та уміннями на рівні, доступному учневі;
- формування ключових компетентностей (мовної, математичної, природничої, соціальної, громадянської, культурної тощо) у межах індивідуальних можливостей;

- розвиток соціально-побутових навичок, умінь самообслуговування і комунікації;
- підготовку до подальшого навчання у старшій школі чи професійного самовизначення.

У 2025 – 2026 навчальному році учні 5-8-х класів будуть навчатися за **наступними модельними програмами:**

№ з/п	Предмет	назва програми	Автори	Наказ
5 – 6 клас				
1	Українська мова	Модельна навчальна програма «Українська мова» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Пономаренко Н.В. Тороп К. С., Ярмола Н. А.	наказ МОН України від 26.04.2022 № 383
2	Українська література	Модельна навчальна програма «Українська література» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Пономаренко Н.В. Тороп К. С., Ляшенко В. В.	наказ МОН України від 26.04.2022 № 383 у редакції наказу МОН України від 28.07.2022 № 672
3	Математика	Модельна навчальна програма «Математика» для 5-6 спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Прохоренко Л. І., Тороп К. С., Біневич І. В.	наказ МОН України від 26.04.2022 № 383
4	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Василенко Н. А., Трикоз С. В., Калюкова Ж. С.	наказ МОН України від 26.04.2022 № 383
5	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти	Тороп К. С., Ярмола Н. А., Калюкова Ж. С.	наказ МОН України від 26.04.2022 № 383 у редакції наказу МОН України 28.07.2022 № 672

		для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку		
6	Вступ до історії України та громадянської освіти	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Косенко Ю. М.	наказ МОН України від 26.04.2022 № 383
7	Інформатика	Модельна навчальна програма «Інформатика» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Кликова С. О.	наказ МОН України від 26.04.2022 № 383 у редакції наказу МОН України від 28.07.2022 № 672
8	Трудове навчання	Модельна навчальна програма «Технології (швейна справа)» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Швець Н. М., Тороп К. С., Дорошенко Н. М.	наказ МОН України від 26.04.2022 № 383 у редакції наказу МОН України від 28.07.2022 № 672
9	Музичне мистецтво	Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Мистецтво» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Тороп К. С., Лопатіна М. В., Прядка І. Є., Шпилева Ю. І.	наказ МОН України від 26.04.2022 № 383 у редакції наказу МОН України від 28.07.2022 № 672
10	Образотворче мистецтво			
11	Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Прибєга О. М., Василенко Н. А., Лапін А. В., Різченко А. В.	наказ МОН України від 26.04.2022 № 383
7-8 клас				
12	Українська мова	Модельна навчальна програма «Українська мова» для 7-10 класів спеціальних закладів загальної середньої	Пономаренко Н.В., Тороп К.С., Анохіна О.А	наказ МОН України від 13.06.2023 №724

		освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку		
13	Українська література	Модельна навчальна програма «Українська література» для 7-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Гончарова Н.М. Долганюк О.В., Зубрилова О.М. Литвищенко Т.І.	наказ МОН України від 15.09.2023 №1126
14	Математика	Модельна навчальна програма «Математика» для 7-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Біневич І.В., Тороп К.С., Глухова С.В.	наказ МОН України від 13.06.2023 № 724
15	Географія	Модельна навчальна програма «Географія» для 7-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Одинченко Л.К., Скиба Т.Ю	наказ МОН України від 12.06.2024 № 833
16	Фізика та хімія в побуті	Модельна навчальна програма «Фізика і хімія в побуті» для 7-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Глухова С.В., Тороп К. С., Біневич І.В.	наказ МОН України від 13.06.2023 № 724
17	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» для 7-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Тороп К.С., Калюкова Ж.С., Скакодуб Т.С.	наказ МОН України від 13.06.2023 № 724
18	Історія України	Модельна навчальна програма «Історія України» для 7-9 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Тороп К. С., Василенко Б.В., Ляшенко В.В.	наказ МОН України від 13.06.2023 № 724
19	Інформатика	Модельна навчальна програма «Інформатика» для 7-11 класів спеціальних закладів загальної середньої	Трокай Т.М., Тороп К.С.	наказ МОН України від 13.06.2023 №724

		освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку		
20	Музичне мистецтво	Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Мистецтво» для 7-9 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Тороп К.С., Лопатіна М.В., Прядка І.Є., Шпилева Ю.І.	наказ МОН України від 13.06.2023 №724
21	Образотворче мистецтво			
22	Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура» для 7-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Прибєга О.М., Василенко Н.А., Різченко А.В.	наказ МОН України від 13.06.2023 № 724

Програма з корекційно-розвиткової роботи є важливим документом, що визначає напрями, зміст та організацію діяльності, спрямованої на підтримку розвитку учнів з особливими освітніми потребами. Вона враховує індивідуальні психофізичні особливості дітей та спрямована на вирішення завдань, пов'язаних із їх навчанням, вихованням і соціалізацією.

Основними завданнями програми є:

- розвиток зорового та слухового сприймання, мовлення, пізнавальної діяльності;
- стимулювання психофізичного та соціально-комунікативного розвитку учнів;
- формування навичок саморегуляції та саморозвитку через активну взаємодію з навколишнім середовищем;
- використання наявних знань, умінь і навичок для розвитку комунікативної діяльності та творчих здібностей;
- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей, формування їх самостійності та життєво необхідних компетентностей.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням:

- індивідуальних особливостей розвитку дитини,
- її освітніх потреб,
- мети та завдань корекційної підтримки,
- провідних напрямів діяльності (мовленнєвого, сенсорного, соціально-побутового, емоційно-вольового розвитку тощо).

Реалізацію програми забезпечують фахівці, які мають відповідну вищу освіту за спеціальністю («Спеціальна освіта», «Дефектологія», «Логопедія», «Психологія») та кваліфікацію, що дає право працювати з дітьми з особливими освітніми потребами.

Організація та розподіл додаткових годин

Варіативна складова навчального плану використовується для додаткових годин на предмети інваріантної частини, запровадження курсів за вибором, факультативів, індивідуальних та підгрупових занять. З урахуванням зростання кількості дітей зі складними порушеннями розвитку й мовленнєвими труднощами, розподіл цих годин здійснюється відповідно до їхніх індивідуальних потреб. Це дає змогу адаптувати навчальний процес, посилити корекційно-розвиткову складову, підвищити ефективність засвоєння знань і підтримати комунікативний та соціально-емоційний розвиток.

Клас	К-ть дод. годин	Інваріантний складник	Варіативний складник
5-А, 6-А (F.70)	1	1 год. - «Вступ до історії України та громадянської освіти» –	–
5-Б (F.71)	5	2 год. - «Пізнаємо світ»; 1 год. - «Образотворче мистецтво»	1 год. - «Соціально-побутове орієнтування» ; 1 год. - «Лікувальна фізкультура»
6-Б, 6-В (F.71)	8	2 год. - «Пізнаємо світ»; 1 год. - «Образотворче мистецтво»	1 год. - «Психомоторний та сенсорний розвиток»; 1 год. - «Альтернативна та додаткова комунікація»; 2 год. - «Соціально-побутове орієнтування»; 1 год. - «Лікувальна фізкультура»
7-А (F.70)	1,5	0,5 год. - «Здоров'я, безпека та добробут»; 1 год. - «Фізика і хімія в побуті»	–
7-Б (F.71)	10	2 год. - «Пізнаємо світ»; 1 год. - «Образотворче мистецтво»	1 год. - «Психомоторний та сенсорний розвиток»; 2 год.- «Альтернативна та додаткова комунікація»; 1 год. - «Логопедичні заняття» 2 год. - «Соціально-побутове орієнтування»; 1 год. - «Лікувальна фізкультура»
8-А (F.70)	1,5	1 год.- «Математика»; 0,5 год. - «Здоров'я, безпека та добробут»	–
8-Б (F.71)	11	2 год. - «Пізнаємо світ»; 1 год. - «Образотворче мистецтво»	1 год. - «Психомоторний та сенсорний розвиток»; 2 год.- «Альтернативна та додаткова комунікація»; 1 год. - «Логопедичні заняття»

			3 год. - «Соціально-побутове орієнтування»; 1 год. - «Лікувальна фізкультура»
--	--	--	--

3.3.2. Базова середня освіта (9-10 класи)

Освітня програма загальної середньої освіти II ступеня (базова середня освіта) розроблена відповідно до Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти». Програма враховує вимоги Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами (додаток № 18 до наказу МОН України від 12.06.2018 № 627) та Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами (додаток № 19.1 до наказу МОН України від 10.06.2019 № 808).

Навчальний план (додаток № 5, 6) визначає зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання та гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Він охоплює:

- інваріантну складову, сформовану на державному рівні та обов'язкову для всіх закладів освіти;
- варіативну складову, яка визначається з урахуванням особливостей організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп...» (зі змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.03.2002 за № 229/6517.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392, години з предмета «Фізична культура» не враховуються при визначенні гранично допустимого тижневого навантаження учнів.

Повноцінність здобуття базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових навчального плану, які у повному обсязі фінансуються з державного бюджету.

Організація та розподіл додаткових годин

Варіативна складова навчального плану використовується для додаткових годин на предмети інваріантної частини, запровадження курсів за вибором, факультативів, індивідуальних та підгрупових занять. З урахуванням зростання кількості дітей зі складними порушеннями розвитку й мовленнєвими труднощами, розподіл цих годин здійснюється відповідно до їхніх індивідуальних потреб. Це дає змогу адаптувати навчальний процес,

посилити корекційно-розвиткову складову, підвищити ефективність засвоєння знань і підтримати комунікативний та соціально-емоційний розвиток.

Клас	К-ть дод. годин	Інваріантний складник	Варіативний складник
9-А (F.70)	1	1 год. - «Математика»	—
9-Б (F.71)	10	1 год. - «Природознавство»; 2 год. - «Я у світі»; 1 год. - «Образотворче мистецтво»	1 год. - «Психомоторний та сенсорний розвиток»; 2 год.- «Альтернативна та додаткова комунікація»; 1 год. - «Логопедичні заняття» 1 год. - Театральна логоритміка» 1 год. - «Лікувальна фізкультура»
10-А (F.70)	1	«Основи правознавства» – 1	—
10-Б (F.71)	5	1 год. - «Природознавство»; 1 год. - «Я у світі»; 1 год. - «Образотворче мистецтво»	1 год. - Театральна логоритміка» 1 год. - «Лікувальна фізкультура»

Форми організації освітнього процесу

Освітній процес у Зкладі організовується в безпечному та психологічно комфортному освітньому середовищі з урахуванням вікових, фізичних, психічних та інтелектуальних особливостей дітей, а також їхніх індивідуальних освітніх потреб.

У межах академічної свободи форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною радою і відображаються в освітній програмі закладу. Вибір форм навчання залежить від наявності необхідних ресурсів: матеріально-технічного, кадрового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, а також від обраної форми здобуття освіти.

За потреби учням може бути організоване навчання за індивідуальною освітньою траєкторією. Вона реалізується на основі індивідуальної програми розвитку (ІПР) та індивідуального навчального плану, які складаються педагогічними працівниками у взаємодії з батьками (законними представниками) та, за можливості, самою дитиною. Такі документи схвалюються педагогічною радою, затверджуються керівником закладу та підписуються батьками.

Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії може здійснюватися як у межах Закладу, так і шляхом використання мережевої форми здобуття освіти з залученням інших закладів та суб'єктів освітньої діяльності. Це забезпечує

максимально повну відповідність освітнього процесу індивідуальним потребам і можливостям кожної дитини.

Форми оцінювання здобувачів базової освіти

Важливим компонентом освітнього процесу в Закладі є оцінювальна діяльність здобувачів освіти з порушеннями інтелектуального розвитку, яка здійснюється на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Основними функціями оцінювання є мотиваційна, діагностична, коригувальна, прогностична, розвивальна, навчальна, виховна, управлінська. Ці критерії оцінювання є у кожного вчителя в календарному плані, з ними знайомлять батьків і учнів.

Основними видами оцінювання результатів навчання здобувачів освіти 5-10 класів з інтелектуальними порушеннями легкого ступеня є: поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання та державна підсумкова атестація. Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у Свідоцтві досягнень. Семестрове та підсумкове (річне) оцінювання результатів навчання здійснюється за 9-ти бальною шкалою, а його результати позначаються цифрами від 1 до 9.

Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюють відповідно до вимог модельних навчальних програм із застосуванням таких основних форм та способів:

- усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмової, у тому числі графічної (зокрема шляхом виконання діагностичних, самостійних та контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами, діаграмами, таблицями, графіками, схемами, контурними картами тощо);
- цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, виготовлення виробів, роботи з біологічними об'єктами, хімічними речовинами тощо).

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу). Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, самостійних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності здобувачів освіти. Перед початком вивчення чергової теми всі учні мають бути ознайомлені з тривалістю вивчення теми (кількість занять);

кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; умовами оцінювання.

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а за рік — на основі семестрових оцінок. Учень/учениця має право на коригування семестрової оцінки.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня

У Закладі для здобувачів освіти з інтелектуальними порушеннями 4 та 5 рівня підтримки застосовується безбалова система оцінювання, яка ґрунтується на якісній характеристиці результатів і спрямована на фіксацію індивідуального прогресу кожної дитини. Такий підхід дозволяє відмовитися від традиційних балних та рівневих оцінок і забезпечує гуманний та розвиваючий характер освітнього процесу.

Оцінювання відбувається у формі спостереження та фіксує поступове набуття дитиною знань, умінь і навичок у процесі навчання та виховання. Результати визначаються за чотирма рівнями сформованості:

- **сформовано** — уміння чи навичка проявляється стабільно, дитина виконує дію самостійно або з мінімальною підказкою;
- **частково сформовано** — дія виконується лише за певних умов, із допомогою чи підказкою, проявляється вибіркове розуміння завдання;
- **у процесі формування** — дитина робить перші спроби, з'являється реакція на запропоновану діяльність, проте виконання нестійке і потребує багаторазового повторення;
- **не проявляється** — на даному етапі уміння відсутнє, ознаки сформованості не спостерігаються.

Оцінювання здійснюється у відповідності до індивідуальної програми розвитку (ІПР) кожного здобувача освіти та орієнтується на досягнення визначених у ній очікуваних результатів. Фіксація результатів здійснюється у спеціальних індивідуальних картках чи таблицях спостережень, де педагог позначає рівень сформованості того чи іншого уміння.

Підсумкове оцінювання має описовий характер і проводиться наприкінці семестру та навчального року. У звітах педагог відображає динаміку розвитку дитини, зазначаючи як досягнуті результати, так і навички, що перебувають у процесі формування. Інформація подається у доброзичливій та мотивувальній формі, що дозволяє уникнути категоричності та зберегти позитивний вектор розвитку.

Корекційно-розвиткові заняття не підлягають оцінюванню для всіх категорій учнів, оскільки мають терапевтично-корекційний характер. Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до:

Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів 5-10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку /навчально-методичний посібник/ авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко, Н.А. Ярмола та ін.: за ред.: О.В. Чеботарьової. – К., ІСП НАПН України, 2019. – 120 с. розроблених відповідно до Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України, Інституту модернізації змісту освіти, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, спрямованої на виконання завдань Концепції Нової української школи, реформування змісту освіти дітей з особливими освітніми потребами; рішення педагогічної ради закладу освіти.

Організація освітнього процесу та оцінювання учнів, які тимчасово перебувають за кордоном

Навчальні досягнення учнів, які тимчасово перебувають за межами України та зараховані до закладів освіти за місцем перебування, оцінюються за принципом «зараховано/не зараховано» відповідно до поданих документів про навчання.

У разі відсутності офіційних документів із результатами навчання, заклад може враховувати інші підтвердження участі дитини в освітньому процесі: індивідуальні завдання, електронне портфоліо, відгуки вчителів тощо. Такі учні можуть додатково охоплюватися педагогічним супроводом з боку Закладу з метою забезпечення наступності навчання та збереження індивідуальної освітньої траєкторії.

Учням, які тимчасово перебувають за межами України та не зараховані до закладів освіти за місцем проживання, освітній процес організовується із використанням технологій дистанційного навчання або у формі педагогічного патронажу. Оцінювання їхніх навчальних досягнень здійснюється за критеріями та системою оцінювання, прийнятою у класі, де вони навчаються на базі Закладу.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети й завдань Державного стандарту початкової та базової середньої освіти, навчальний процес у Закладі спрямований на формування ключових компетентностей учнів. Здобувачі освіти з інтелектуальними порушеннями засвоюють знання та навички у доступній для них формі, з опорою на практичний досвід, наочність, сенсорні вправи й постійну підтримку дорослого.

Ключові компетентності здобувачів освіти

- **Спілкування державною мовою** – розуміння зверненого мовлення, використання слів, жестів, піктограм чи карток для вираження думок, розвиток умінь слухати й відповідати.

- **Математична компетентність** – формування елементарних уявлень про кількість, форму, час і простір; виконання простих практичних обчислень і дій у побутових ситуаціях.
- **Природничі науки і технології** – ознайомлення з навколишнім світом через сенсорний досвід, спостереження та практичні дії; виховання дбайливого ставлення до природи.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – набуття навичок користування простими цифровими засобами (комп'ютер, планшет), безпечне використання інформації.
- **Уміння вчитися впродовж життя** – розвиток здатності слухати інструкцію, виконувати прості завдання поетапно, доводити роботу до кінця, позитивне ставлення до навчання.
- **Ініціативність і підприємливість** – формування умінь приймати прості рішення, діяти самостійно у побутових ситуаціях, брати участь у спільній роботі.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – розвиток навичок взаємодії та співпраці, дотримання простих правил поведінки, виховання поваги до інших.
- **Культурна компетентність та самовираження** – участь у художній діяльності (музика, малювання, рух), розвиток емоційної виразності та творчого самовираження.
- **Екологічна грамотність і здорове життя** – засвоєння правил гігієни та безпеки, дбайливе ставлення до природи, усвідомлення цінності здорового способу життя.

Таким чином, ключові компетентності у Зкладі формуються через практичну діяльність, ігрові та сенсорні методи, з урахуванням індивідуальних можливостей кожної дитини.

РОЗДІЛ IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Індивідуальна форма навчання в системі загальної середньої освіти є однією з організаційних форм здобуття освіти, що забезпечує право дітей з особливими освітніми потребами на отримання повної загальної середньої освіти у спеціальних закладах.

У Зкладі індивідуальне навчання реалізується у формі **педагогічного патронажу**. Це форма, яка призначена для дітей, котрі за станом здоров'я не можуть щоденно відвідувати Зклад і навчатися у колективі.

Особливості педагогічного патронажу:

- учень отримує регулярні індивідуальні заняття з учителями відповідно до навчальних програм;

- дитина періодично залучається до життя учнівського колективу з метою соціалізації (участь у класних і загальношкільних заходах);
- учень має право користуватися інфраструктурою закладу (бібліотека, спортивна та актова зали, кабінети корекційного блоку тощо);
- забезпечується психолого-педагогічний супровід.

Кількість навчальних годин на тиждень:

- 10 годин – для учнів 1–4 класів;
- 14 годин – для учнів 5–9 класів;
- 16 годин – для учнів 10 класів.

Необхідні документи для організації педагогічного патронажу:

- заява від одного з батьків (законного представника);
- довідка (висновок) лікарсько-консультаційної комісії (ЛКК) про стан здоров'я дитини.

Навчальні плани для індивідуальної форми навчання складаються на основі освітньої програми Закладу, з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб учня.

РОЗДІЛ V. ОПИС ТА ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Система внутрішнього забезпечення якості освіти у Закладі спрямована на створення та підтримку високого рівня освітніх послуг, розвиток професійної компетентності педагогів, формування безпечного та комфортного освітнього середовища.

- Основні компоненти системи:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітнього процесу;
- матеріально-технічне забезпечення;
- якість проведення навчальних занять та корекційно-розвиткової роботи;
- моніторинг досягнень здобувачів освіти (ключових компетентностей і результатів навчання).

- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- постійне оновлення та вдосконалення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль виконання навчальних планів і освітньої програми, перевірка якості знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх підвищення;
- проведення моніторингу та оптимізація соціально-психологічного клімату в закладі освіти;

- створення умов для професійного розвитку й підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- спостереження та аналіз реалізації освітнього процесу, включаючи корекційно-розвиткову складову;
- системний моніторинг змісту освіти та відповідності його сучасним вимогам;
- оцінка ресурсного потенціалу закладу (матеріально-технічна база, інформаційне забезпечення, кадровий ресурс);
- забезпечення прозорості освітньої діяльності, регулярне оприлюднення результатів роботи закладу та звітів про якість освіти.

РОЗДІЛ VI. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ЗАСТОСОВУВАНИХ У НЬОМУ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Освітній процес у Закладі організовується в безпечному середовищі з урахуванням вікових, психофізичних та інтелектуальних особливостей дітей, їхніх індивідуальних освітніх потреб.

Головним принципом є створення ситуації успіху, що дозволяє кожній дитині відчувати власну значущість, розвиватися відповідно до своїх можливостей та здобувати життєво важливі компетентності.

Форми організації освітнього процесу

Вибір форм навчання визначається педагогічною радою та педагогами відповідно до академічної свободи і наявних ресурсів (матеріально-технічних, кадрових, методичних, інформаційних). Основними формами залишаються різні типи уроків:

- урок формування компетентностей;
- урок розвитку компетентностей;
- урок перевірки та оцінювання досягнень;
- урок корекції базових знань і навичок;
- комбінований урок.

Поряд з цим активно застосовуються інтерактивні методи: інтегровані уроки, проблемні та дослідницькі заняття, уроки-квести, екскурсії, віртуальні подорожі, театралізовані постановки, уроки-дискусії, відеоуроки, ділові ігри. Практичні заняття та заняття-практикуми допомагають закріплювати знання через діяльність, експерименти та вправи.

Особлива увага приділяється адаптації освітнього процесу для дітей із 4–5 рівнем підтримки. Для них застосовуються:

- наочність і сенсорні матеріали (карти, піктограми, предмети-замінники, тактильні матеріали);

- альтернативна та додаткова комунікація (AAC) – картки PECS, жести, невербальні сигнали, комунікатори;
- сенсорні перерви і релаксаційні паузи у структурі уроків;
- чіткі алгоритми дій і повторюваність завдань, що допомагає уникати перевантаження;
- робота малими підгрупами та індивідуальна підтримка з боку асистента вчителя або дефектолога.

Для учнів цієї категорії кожен урок поєднує освітню і корекційно-розвиткову складові, а головна мета — не стільки засвоєння програмового матеріалу, скільки розвиток життєвих компетентностей, комунікації, моторики, емоційної стабільності.

Педагогіка партнерства

У центрі уваги — партнерська взаємодія між учителями, учнями та батьками. Це забезпечує взаєморозуміння, підтримку, єдність цілей. Як інструменти педагогіки партнерства застосовуються: відкриті бесіди, спільні творчі справи, суспільно корисна діяльність, благодійні акції, зустрічі з цікавими людьми, приклад особистої участі педагога.

Інформаційно-комунікаційні технології

У Закладі активно впроваджуються ІКТ: Google Classroom, Google Meet, Gmail, Google Диск, інтерактивні платформи для тестувань та спільної роботи. Це сприяє:

- підвищенню мотивації до навчання;
- розвитку критичного та логічного мислення;
- формуванню цифрової грамотності;
- можливості залучати учнів, які перебувають за кордоном або з обмеженим доступом до освітнього середовища.

У період воєнного стану чи інших надзвичайних ситуацій навчання може здійснюватися дистанційно. При цьому не менше 30% навчального часу забезпечується у синхронному форматі. Для учнів, які не можуть долучатися онлайн, застосовуються альтернативні засоби комунікації (телефон, пошта, індивідуальні завдання).

Дитиноцентризм як основа освітнього процесу

Освітній процес орієнтований на дитину, її здібності та потреби. Головними є:

- активність учнів у навчанні;
- створення комфортного середовища;
- практична спрямованість освіти;
- урахування індивідуальних можливостей кожної дитини;
- розвиток самостійності, ініціативності, права на вибір.

У Закладі послідовно впроваджується особистісно орієнтована модель навчання, яка допомагає дітям із різними освітніми потребами інтегруватися в соціум і будувати власну життєву траєкторію.

РОЗДІЛ VII. ПОКАЗНИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Рівень реалізації освітньої програми у Закладі визначається системним моніторингом та аналізом результатів освітньої діяльності. Оцінювання ефективності здійснюється шляхом:

- регулярного моніторингу якості проведення навчальних занять, включаючи використання сучасних педагогічних технологій та відповідність державним стандартам;
- відстеження динаміки досягнень учнів у формуванні ключових та предметних компетентностей;
- аналізу рівня знань, умінь і навичок здобувачів освіти з окремих предметів;
- проведення тематичних і контрольних робіт, зрізів знань, індивідуальних діагностичних завдань;
- участі учнів у конкурсах, змаганнях, творчих та навчальних проєктах, що дозволяє оцінити рівень їхньої соціалізації, комунікативних і пізнавальних умінь.

Результати моніторингу узагальнюються на педагогічних радах та враховуються при плануванні подальшої роботи, корекції освітньої програми й удосконаленні методів навчання.

РОЗДІЛ VIII. ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Для реалізації освітньої програми у 2025–2026 навчальному році Заклад забезпечує системне програмно-методичне підґрунтя, яке включає:

- навчальні програми з усіх предметів інваріантної складової, затверджені Міністерством освіти і науки України, що відповідають вимогам Державного стандарту загальної середньої освіти та забезпечують формування базових знань і компетентностей учнів;
- курси за вибором та факультативи варіативної складової, спрямовані на індивідуалізацію освітнього процесу, врахування інтересів та можливостей учнів, зокрема тих, які мають складні порушення розвитку;
- корекційно-розвиткові програми, розроблені для учнів із порушеннями інтелектуального розвитку, що забезпечують розвиток мовлення,

сенсорної та пізнавальної сфери, формування соціально-побутових і комунікативних навичок;

- методичні рекомендації та дидактичні матеріали, які сприяють реалізації компетентнісного підходу та інтеграції різних освітніх галузей у єдиний навчально-виховний процес;
- інформаційно-комунікаційні ресурси, у тому числі електронні освітні платформи, мультимедійні засоби та цифрові інструменти для організації очного, дистанційного та змішаного навчання;
- авторські розробки педагогів Закладу, спрямовані на адаптацію та модифікацію змісту навчальних програм під індивідуальні освітні потреби здобувачів освіти.

Завдяки інтеграції загальноосвітніх (основних і додаткових) програм, корекційно-розвиткових курсів і сучасних методичних підходів формується цілісна освітня програма, яка забезпечує досягнення запланованих результатів та реалізацію «моделі випускника» — особистості, здатної до самостійного життя, соціалізації, подальшого навчання й інтеграції у суспільство.

РОЗДІЛ ІХ. ДОДАТКИ (НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ)

Додаток 1

Робочий навчальний план
для дітей з інтелектуальними (складними) порушеннями
дошкільного підрозділу
КЗО «Навчально-реабілітаційний центр «Горлиця» ДОР»
на 2025-2026 навчальний рік

Види діяльності за освітніми лініями	Кількість занять на тиждень за віковими групами	
	Різнювікова група	
	Середня (від 4 до 5 років)	Старша (від 5 до 7(8) років)
Ознайомлення із соціумом (дитина і навколишній світ)	2	3
Ознайомлення з природним довкіллям (рідна природа)	1	2
Художньо-продуктивна діяльність(музична, образотворча, ігрова діяльність)	5+2	5+2
Сенсорний розвиток(конструювання, праця)	+1	+3
Логіко-математичний розвиток	1+1	2
Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	3	3
Здоров'я та фізичний розвиток	3	3
Загальна кількість занять на тиждень	12+4	15+5
Додаткові освітні послуги на вибір батьків	4	5
Максимальна кількість занять на тиждень	16	20
Максимально допустиме навчальне навантаження на тиждень на дитину (в астрономічних годинах)	5,3	8,3

Навчальний план

КЗО «Навчально-реабілітаційний центр «Горлиця» ДОР»
 для здобувачів 1- 4 класів з порушеннями інтелектуального розвитку складеного згідно
 наказу Міністерства освіти і науки України від 19.09.2022 року № 836«Про затвердження
 типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів
 спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями
 інтелектуального розвитку» на 2025 – 2026 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети та галузеві інтегровані курси	Кількість годин на тиждень у класах			
		1 (F.71)	2 (F.71)	4А (F.70)	4Б (F.71)
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7	7	7	7
Математична	Математика	4	4	4	4
Природнича ; Соціальна і здоров'язберігаюча; Громадянська та історична	Я досліджую світ	3+1	4+1	4+1	4+1
Технологічна	Трудове навчання	2	2	2	2
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1	1+1	1+1
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3	3
Разом :		21+1	22+1	22+2	22+2
Корекційно-розвиткові заняття	Розвиток мовлення	4	4	4	4
	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2
	Альтернативна та додаткова комунікація	+1	+1	-	+1
	Цікавий світ Монтессорі	-	-	+1	-
	Ритміка	1	1	1	1
	ЛФК	1	1	1	1
Разом :		8+1	8+1	8+1	8+1
Додаткові години на предмети інваріативної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття:		2-2	2-2	3-3	3-3
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня на тиждень (без корекційно-розвиткових занять)		20	21	22	22
Сумарна кількість годин інваріативної і варіативної складових		31	32	33	33

Навчальний план

КЗО «Навчально-реабілітаційний центр «Горлиця» ДОР»

з навчанням українською мовою для осіб 5 - 8 класів з порушеннями інтелектуального розвитку, складено згідно додатку № 14 наказу МОН від 07.12.2021 року № 1317 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами» на 2025 – 2026 н.р.

Освітні галузі	Навчальні предмети та галузеві інтегровані курси	Кількість годин на тиждень у класах			
		5-А	6-А	7-А	8-А
Мовно-літературна	Українська мова	3	3	3	3
	Українська література	2	2	2	2
Математична	Математика	5	4	4	4+1
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2	-	-
	Географія	-	-	1	2
	Фізика та хімія в побуті	-	-	1+1	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	0,5+0,5	0,5+0,5
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1+1	1+1	-	-
	Історія України	-	-	2	2
Інформатична	Інформатика	2	2	2	2
Технологічна	Трудове навчання	6	10	11	11
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3	2
Разом		27+1	30+1	31,5+1,5	32,5+1,5
Корекційно-розвиткова робота	Соціально- побутове орієнтування	2	2	2	2
	Розвиток мовлення	1	1	1	1
	Лікувальна фізкультура	1	1	1	1
	Ритміка	1	1	1	1
Разом		5	5	5	5
Додаткові години на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1-1	1-1	1,5-1,5	1,5-1,5
Загальна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи та корекційно- розвиткової роботи)		28	31	33	34
Гранично допустиме навчальне навантаження учнів		25	28	30	32
Сумарна кількість годин інваріативної і варіативної складових		33	36	38	39

Навчальний план

КЗО «Навчально-реабілітаційний центр «Горлиця» ДОР»
 з навчанням українською мовою для осіб 5 - 8 класів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня, складено згідно додатку №16 наказу МОН від 07.12.2021 року № 1317 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами» на 2025-2026 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети та галузеві інтегровані курси	Рекомендована кількість годин на тиждень у класах				
		5-Б	6-Б	6-В	7-Б	8-Б
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	3	3	3	3	3
Математична	Математика	2	2	2	2	2
Природнича Громадянська та історична	Інтегрований курс «Пізнаємо світ»	2+2	2+2	2+2	2+2	2+2
Соціальна і здоров'яз-бережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	5	5	5	5	5
Інформатична	Основи інформатики	1	1	1	1	1
Технологічна	Предметно-практичне навчання	5	5	5	5	5
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1	1	1	1
	Образотворче мистецтво	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3	3	3
Разом:		23+3	23+3	23+3	23+3	23+3
Корекційно-розвиткова робота	Психомоторний та сенсорний розвиток	2	2+1	2+1	2+1	2+1
	Альтернативна комунікація	1	1+1	1+1	1+2	1+2
	Логопедичні заняття	1	1	1	1+1	1+1
	Соціально-побутове орієнтування	+1	+2	+2	+2	+3
	Лікувальна фізкультура	+1	+1	+1	+1	+1
	Ритміка	1	1	1	1	1
Разом		5+2	5+5	5+5	5+7	5+8
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		5-5	8-8	8-8	10-10	11
Загальна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи та корекційно-розвиткової роботи)		28	31	31	33	34
Гранично допустиме навчальне навантаження учнів		25	28	28	30	32
Сумарна кількість годин інваріативної і варіативної складових		33	36	36	38	39

Навчальний план

КЗО «Навчально-реабілітаційний центр «Горлиця» ДОР»

з навчанням українською мовою для осіб 9,10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку, складено згідно додатку №18 наказу МОН України від 12.06.2018 року № 627 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» на 2025 – 2026 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		9-А	10
Мовно-літературна	Українська мова	2	2
	Українська література	2	2
Математична	Математика	4+1	4
Природнича	Природознавство	2	-
	Географія	2	-
	Фізика і хімія в побуті	2	1
Соціальна і здоров'яз-бережувальна	Основи здоров'я	1	-
Громадянська та історична	Історія України	2	-
	Основи правознавства	-	1+1
Інформатична	Інформатика	1	1
Технологічна	Трудове навчання	11	18
Мистецька	Музичне мистецтво	-	-
	Образотворче мистецтво	-	-
Фізична культура	Фізична культура	2	2
Разом:		31+1	31+1
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове орієнтування	2	2
	Розвиток мовлення	1	1
	Лікувальна фізкультура	1	1
	Ритміка	1	1
Разом:		5	5
Додаткові години		1-1	1-1
Гранично допустиме навантаження		32	32
Сумарна кількість годин інваріативної і варіативної складових		37	37

Навчальний план

КЗО «Навчально-реабілітаційний центр «Горлиця» ДОР»
з навчанням українською мовою для осіб 9, 10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня, складено згідно додатку №19,1 до наказу МОН від 10.06.2019 року № 808 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» на 2025-2026 н.р.

Освітні галузі	Навчальні предмети та галузеві інтегровані курси	Рекомендована кількість годин на тиждень у класах	
		9-Б	10-Б
Мовно-літературна	Читання та письмо	3	3
Математична	Елементарні математичні уявлення	2	2
Природнича	Природознавство	1+1	1+1
Суспільствознавство	Я у Світі	1+2	1+1
	Соціально-побутове орієнтування	5	5
Інформатична	Основи інформатики	1	1
Технологічна	Предметно-практичне навчання	5	10
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1+1	1+1
Здоров'я і фізична культура	Адаптивна фізична культура	2	2
Разом:		22+4	22+3
Корекційно-розвиткові заняття	Психомоторний та сенсорний розвиток	2+1	2
	Альтернативна комунікація	1+2	1
	Логопедичні заняття	1+1	1
	Театральна логоритміка	+1	+1
	Ритміка	1	1
	Лікувальна фізкультура	+1	+1
Разом:		5+6	5+2
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		10-10	5-5
Гранично допустиме навантаження		32	32
Сумарна кількість годин інваріативної і варіативної складових		37	37

В освітній програмі КЗО «Навчально-реабілітаційний
центр «Горлиця»ДОР» на 2025-2026 навчальний рік
пронумеровано, прошнуровано

57 (п'ятдесят сім) сторінок

Директор

Світлана ЛЕБІДЬ